

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на задочен докторант **ГЕОРГИ АНДОНОВ ШАВУЛЕВ** на тема: **"Херменевтиката на Филон Александрийски"** за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**". Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки. Професионално направление: 2.3. Философия. Научна специалност: История на философията. Научен ръководител: **доц.д-р Антоанета Николова**

проф.дфн Иванка Стънова

Биографични данни за дисертанта

Творческата биография на задочен докторант Георги Шавулев е повече от впечатляваща. Може да се види, че става въпрос за една високообразована, ерудирана и целенасочена в своите изследвания личност. Завършил богословие в СУ „Кл.Охридски“, /октомври 1996 – юни 2001/, магистърска степен, той продължава образованието си /февруари 2003 – юни 2005/ с История на руската религиозна философия. Изследване върху Константин Леонтиев. Получава висше образование, магистърска степен, специалност *Нравствено богословие* в Понтификален Грегориански Университет, Рим /септември 2006-юни 2008/.

Април 2012 - септември 2012 се обучава като гост студент в Universität Regensburg, специалност *Католическа теология, библейска екзегетика и херменевтика*. Преди това активно преминава през обучение по немски език и култура Май 2011 – юли 2011 Ostkirchliches Institut Regensburg, и октомври 2011 – февруари 2012 Ostkirchliches Institut Regensburg, немски език. Дисертантът ползва, освен български език, още и английски, немски, италиански, руски и френски.

Отново изброих степените на неговото обучение, въпреки приложеното CV, за да покажа колко естествено следва изборът на неговата дисертационна тема. Човек, който владее шест езика и има степени на образование, свързани с богословието, с руската религиозна философия, общо и специално нравствено богословие, биоетика, сексуална и фамилна етика, социална етика, антропология и психология на личността, а магистърската теза е в полето на пресичане на етика, екзистенциална философия и психология, по-конкретно върху творчеството на Виктор Франкъл, съвсем логично е да се ориентира към изследване на тема като **"Херменевтиката на Филон Александрийски"**.

Запознаването с дисертационния текст, творческата биография на дисертанта, публикациите и изявите му, остави у мен впечатление за изключителност и огромен творчески потенциал.

Административна рамка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Георги Шавулев на тема „*Херменевтиката на Филон Александрийски*“ се състои от увод, две глави, заключение, библиография. Общият обем на дисертацията е 267 компютърни страници или 433 стандартни, от които 15 страници литература. 28 заглавия са на кирилица (български и руски), 294 на латиница, интернет източниците са 31. Дисертантът е подготвил прекрасно подреден автореферат, който синтетично и в анотативен вид представя същността и разработката в дисертационния труд. Авторът е представил списък на **седем публикации и два доклада** по темата на дисертацията и скромно е редуцирал **приносите до четири**. Дисертантът писмено гарантира **авторството** на своя труд и с това категорично отговаря на изискването за етичност и защита на авторските права.

Творчески идеи, намерения и ограничения

Трудът е разработен във въведение, две глави, заключение и библиография. Въведението включва начални **намерения** на автора, както и **понятия**, които налагат ограничения. Основателно авторът извежда **актуалността на изследването** от постоянния и несекващ интерес към творчеството на Филон. Оценката на неговото творчество в растящият брой изследвания постоянно сменя своите акценти и винаги има творческа ниша за още едно изследване. Георги Шавулев е открил своята творческа ниша – една реална преоценка на мненията и дали прочитът на Филон днес е същият като този от преди половин век, какво е неговото реално място – от една страна в корпуса на древногръцката философия, а от друга – в качеството му на философ или екзегет, тълкувател и коментатор на текстове на Писанието. **Обектът** на изследването е формулиран като изследване на творчеството на александрийския мислител, а **предметът** е рефлексията на автора на концептуалните **херменевтични модели**, формирани в различни по вид творчески дейности. От една страна, литературни форми и стил, причислени към екзегетически коментар на Писанието и от друга - специфичният литературен и метафизично-теологичен контекст. В този смисъл, вниманието на изследването поставя конкретни акценти върху понятието за алегорическа херменевтика при Филон – т.е. върху неговия (собствено херменевтичен, епистемологичен и критичен) потенциал да предложи инструменти за валиден историко-философски и литературен прочит.

Основна цел на дисертационния труд е прочит на текстове от творчеството на Филон, насочен към извеждане на херменевтичните структури и метафизико-теологичните модели, които стоят в основата на рефлексията на Филон към едни от основните проблеми свързани с основата на цялата западноевропейска култура, а **основната задача е** представянето на ценността на текстовете, позиционирайки ги в определена мисловна традиция и културно наследство.

Ако **първа глава** синтетично може да бъде определена като изследване на античната философия в комплект със системопологащи понятия и жалони по пътя на интерпретативното философстване в живота и дейността на Филон, както и да се изведат основните философски проблеми на подхода към алегорическата интерпретация в античната философия, започвайки с предсократиците, през Платон, Аристотел, стоиците, и завършвайки с неопитагорейството, то **във втора глава** авторът търси мястото на Филон в историята на античната философия и ключовата роля на алегорическата интерпретация като особен метод във възприемането и тълкуването както на митовете, така и на светото Писание. Тук се прави опит за критическо представяне на някои от водещите мнения на изследователи в тази област. Като основни примери са взети Джовани Реале и Алексей Ф. Лосев. Въз основа на прочита на техните мнения, както и на тези на други критици, дисертантът формулира хипотезата, че Филон е преди всичко херменевт в собствения смисъл на думата.

Приноси и сполуки в дисертационния текст:

1. Според мен изборът на темата на дисертацията представлява изключителна **творческа находка** и успех на дисертанта и заслужава адмирации начинът, по който текстът е представен и аргументирано защитен.
2. Дисертацията е **толкова богата на идеи и убедителни хрумвания**, че прави текста едно културно събитие, което заслужава да бъде издадено като монография и да намери своя по-широк кръг от читатели.
3. Проследяването на творчеството на Филон в светлината на изследването на неговото място в античната философия, дава основание на автора **да пледира и защити плодотворната идея**, че той не е нито просто "екзегет", нито просто "философ", но че се явява "херменевт" в собствения смисъл на думата.
4. Ценност в изследването е и **представяне на български на автентични текстове на Филон**, което практически представлява „доказателственият материал”, илюстративността и аргументите в обосноваването на водещата идея за алегорическата интерпретация.

5. Ще прибавя и скромно представените приноси от самия автор, че изследването върху алегоричния похват и неговата значимост за античната философия и култура се основава на **историческата реконструкция на алегорическата интерпретация и понятието за херменевтика в античността.**
6. Извеждане на херменевтичните структури и метафизико-теологичните модели, които стоят в основата на творчеството на Филон Александрийски, като цялостно разгърнат тип херменевтика – а именно, алегорическа херменевтика.
7. Изграждане на богата релационна система от **похвати, фигури и екзегези, които да демонстрират алегорическата херменевтика на Филон** в цялостно тълкувателно отношение към библейската теология. Обосноваване на отношенията мистериен опит – херменевтика.
8. Текстът е написан разбираемо и концептуално аргументирано, с **богата гама от идеи, интерпретации и препратки** и представлява изключително успешен опит за цялостна оценка и преоценка за мястото на Филон в античната философия и за новият съвременен ракурс, който заслужено го определя като херменевт.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за рецензиране текст е великолепно, оригинално творческо произведение, което далеч надхвърля изискванията за малък докторат и е достойно по-скоро за тема на голям докторат. Авторът очевидно е силно ангажирана със своето изследване личност, която е вложила знания, компетентност и ерудиция и в резултат се е получил един авторитетен новаторски труд, който несъмнено трябва да бъде обективиран и като монография. Подобни трудове, създадени със знания и лично отношение, дават основание да се вярва, че творческата традиция е жива и плодотворна, а връщането към антични философи от позицията на нови ценностни ракурси, показва все по-жизненият статус и неувяхваща актуалност на философстването като висша духовна дейност. Подобни произведения са комплимент както за самия автор, така и за научния ръководител, както и за университета

На основание на изключителните качества на дисертационния труд на тема "Херменевтиката на Филон Александрийски" гласувам с ДА за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на задочен докторант ГЕОРГИ АНДОНОВ ШАВУЛЕВ в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки. Професионално

направление: 2.3. Философия. Научна специалност: История на философията. Научен ръководител: доц.д-р Антоанета Николова

Юни, 2023

проф.дфн Иванка Георгиева Стънова